GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE DI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése luni 6 fior., pe trei luni 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

ANULŬ L.

SE PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţi.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisori nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 39. Vinerĭ, 20 Februariu (4 Martie). 1887.

Braşovŭ, 19 Februariu 1887.

Greutăţile cele mari, cu carĭ au sĕ lupte popórele din Transilvania şi Ţera unguréscă pe tóte terenele, au ajunsŭ a nu mai puté fi suportate, nicĭ chiar de poporulŭ maghiarŭ. Şi sĕ nu uitămŭ că acesta este în tóte privinţele mai ocrotitŭ şi mai privilegiatŭ, pe când popórele nemaghiare n'au sĕ lupte numai cu o administraţiă vitregă şi cu o justiţiă părtinitóre, ci şi cu persecuţiunĭ pe terĕmulŭ desvoltărei lorŭ culturale naţionale, cu hidra maghiarisărei şi Dumnedeu şi stăpânirea unguréscă mai scie cu câte neajunsurĭ.

Nu e mirare, décă o asemenea stare miserabilă, care a adusŭ popórele de aci la sapă de lemnŭ şi prin urmare la desperare, provócă emigrarea în massă a locuitorilorŭ din diferite părţĭ ale ţerilorŭ de sub oblăduirea unguréscă.

Deşertarea ţerii de locuitorĭ a spăriatŭ chiar şi pe Ungurĭ, carĭ îşĭ vĕdŭ împuţinĕndu-li-se repede numĕrulŭ în Ungaria de nordŭ şi în părţile sĕcuescĭ ale Ardealului.

In cameră deputatulŭ Nendvich a adresatŭ guvernului o interpelare în privinţa emigrărilorŭ din Ungaria de nordŭ, ér în şedinţa societăţii geografice din Pesta, Hanusz a vorbitŭ despre emigrarea Sĕcuilorŭ în România. Nicĭ vorbă, că lucrulŭ are sĕ se mărginéscă la atâtŭ, pentru că emigrările nu se împedecă nicĭ cu şovinismulŭ din cameră şi din afară de ea, nicĭ cu gendarmii d-lui Tisza, nicĭ cu vorbirile din adunările „învĕţaţilorŭ.“

Unde e sărăcia şi miseria, unde tobele esecutorilorŭ de dare n'au odihnă, unde persecuţiunile şi nedreptăţirile suntŭ nesfĕrşite acolo nu va puté fi împedecată emigrarea

Şi cestiunea e cu atâtŭ mai îngrijitóre pentru stăpânirea unguréscă, cu câtŭ emigréză în cea mai mare parte poporulŭ ungurescŭ.

Ce 'i folosesce poporului ungurescŭ şovinismulŭ jidano-maghiarŭ, ce 'i folosesce Kulturegyletulŭ cu banchetele lui, când elŭ n'are pânea de tóte dilele; ce 'i folosesce poporului ungurescŭ, că se aducŭ Ciangăii din Bucovina şi se cheltuescŭ două milióne florinĭ pentru constituirea lorŭ într'o comună, pe când de altă parte părăsescŭ ţéra sute şi mii de familii, pentru ca sĕ'şĭ caute pânea de tóte dilele şi sĕ scape de tristulŭ şi nesfĕrşitulŭ sunetŭ alŭ tobelorŭ esecutorilorŭ!

Intr'unulŭ din numerii anului trecutŭ alŭ fóiei nóstre amŭ adusŭ o listă de multele dărĭ, sub greutatea cărora gemŭ popórele, mai alesŭ cele nemaghiare, în „fericitulŭ“ statŭ ungarŭ. Adĭ voimŭ a ilustra starea desperată în care a adusŭ stăpânirea unguréscă poporulŭ prin povara dărilorŭ, şi vomŭ aduce numai unŭ esemplu ce ni l'a datŭ deputatulŭ Hoitsy cu ocasiunea desbaterii bugetului ministeriului de finanţe. Elŭ a studiatŭ economia micilorŭ ţeranĭ şi a aflatŭ că de esemplu în Gyoma (Ungaria) o proprietate de 8½ jugĕre pămĕntŭ agricolŭ, 1½ jugĕre livade, 6 jugĕre păşune, plătesce dare 73 fl. 6 cr. pe când tóte veniturile ei brute facŭ 160 fl., prin urmare 86 fl. 40 cr. câştigŭ curatŭ. Din aceştĭ 86 fl. 40 cr. proprietarulŭ trebue sĕ trăiască, sĕ-şĭ ţină în stare bună casa şi economia. In alte comune e şi mai rĕu. Pe lângă acésta statulŭ supune dărei óla de fiertŭ, pipa de tutunŭ, lampa de petroleu a ţeranului. Dér când anulŭ e rĕu? Bietulŭ ţeranŭ trebue sĕ facă datorii şi de sigurŭ se ruinéză. Ce sĕ facă sĕrmanulŭ, când din venitulŭ de 99 fl. plătesce statului 97 fl.? Negreşitŭ că emigréză în America, în România séu în alte ţerĭ.

Şi ce a rĕspunsŭ ministrulŭ Tisza la acestea? A disŭ că mulţămesce lui Dumnedeu, că în Bekes trăescŭ încă mai bine ţeranii ca în alte părţĭ.

Acum îşĭ póte închipui omulŭ, cum trăescŭ ţeranii în alte părţĭ, décă după cele citate de deputatulŭ Nendtvich ţeranii din Bekes trăescŭ mai bine ca orĭ unde şi încă — după cum a adausŭ ministrulŭ Tisza — chiar mai bine decâtŭ ţeranii aflaţĭ într'o analógă situaţiune în orĭce statŭ alŭ Europei!!!

Ei bine, d-lŭ Tisza e desminţitŭ chiar de o fóiă unguréscă din Cluşiu, care aduce ca esemplu regatulŭ vecinŭ România.

Acéstă fóiă ocupându-se cu desbaterile de deunădĭ din camera din Pesta, privitóre la încheiarea convenţiei comerciale cu România, se pronunţă contra convenţiunei, pentru că guvernulŭ ungurescŭ nu e consciu de ţinta sa, nu face nimicŭ pentru industria ardeleană, nu suntŭ banĭ pentru întreprinderĭ, guvernulŭ nu are nicĭ o grije, aparatulŭ justiţiei merge fórte greoiu, administraţia e rea şi trecĕndŭ la dările din România, „Ellezék“ încheiă:

„România lucréză altfelŭ. Étă ce progresiune are acolo darea de pămĕntŭ: 6 procente plătesce după venitulŭ curatŭ celŭ ce'şĭ cultivă însuşĭ pămĕntulŭ, 8 procente ce-lŭ care şi-lŭ arêndéză der locuesce în ţeră, 15 procente ce-lŭ care 'şĭ îngrijesce singurŭ de economiă dér locuesce în streinătate, 22 procente celŭ care locuesce în streinătate şi 'şĭ a arendatŭ pămĕntulŭ. Apoi spitalurile suntŭ gratisŭ, bine provĕdute pentru fiecine. Scóla poporală e gratisŭ. Interese pe capitalulŭ împrumutatŭ nu se acordă, decă debitorulŭ e ţeranŭ. Ţeranului nu i este permisŭ sĕ'şĭ vêndă proprietatea. Soldatulŭ care 'şĭ-a făcutŭ serviciulŭ primesce gratisŭ pămĕntŭ.

Când lucrurile stau astfelŭ, de ce 'i cuprinde pe şoviniştĭ spaima de multele emigrărĭ? De ce nu caută sĕ scadă dările, sĕ mai împuţineze esecutorii de dare, sĕ facă o justiţiă dréptă şi administraţiune bună, sĕ 'nceteze cu maghiarisarea prin Kulturegyleturĭ şi prin înfiinţarea de scóle de statŭ în ţinuturĭ nemaghiare? De ce nu se face locuitori orŭ posibilŭ sĕ trăiască mai lesniciosŭ, ca sĕ rĕmâiă în patria, ér nu sĕ ia lumea în capŭ?

Sufere acum stăpânirea unguréscă consecinţele risipei, destrăbălărei şi pornirilorŭ ei şovinistice!

Comunele române şi politica de Maghiarisare.

Sânmihaiulŭ de Câmpia, 19 Februariu 1887.

A trecutŭ de bine. Elementulŭ românescŭ din acéstă patriă nu mai póte nutri nicĭ speranţa, că stăpânii dilei vorŭ ţine contŭ vreodată mai multŭ de interesele lui. Românulŭ se vede tractatŭ şi persecutatŭ aicĭ ca unŭ paria.....

Alăturea cu comunele neromâne, au şi comunele românescĭ după lege dreptulu, ca afacerile lorŭ interne sĕ şi-le conducă de sine prin organe alese de ele şi din sînulŭ lorŭ. Prin acesta ţeranulŭ românŭ mai avea ceva mângăere, căcĭ baremĭ cu cei de acasă, din comuna nascerei sale, se mai pute înţelege în limba lui românéscă.

Astădĭ însĕ şi acestŭ dreptu nĭ-se răpesce.

Pe primarulŭ comunalŭ la noi nu-lŭ mai alegŭ contribuabilii, cum stă scrisŭ în lege, ci fisolgăbirĕulŭ, care după arbitriu propune ca candidatŭ pentru ocuparea acestui postŭ câte unŭ singurŭ individŭ şi totdeuna — décă se află numai la îndemână, orĭ chiar şi importându-lŭ de airea — ne pune pe gâtŭ câte unŭ Ungurŭ pintenatŭ. Spre ilustrarea acestora voiu aduce câteva casurĭ întêmplate în cerculŭ pretorialŭ alŭ Ormenişulu de Câmpiă.

In Stupinĭ, comună purŭ românéscă, fără nicĭ o limbă străină — cu escepţiunea a doi Evrei — de câteva sĕptĕmânĭ funcţionéză ca primarŭ comunalŭ unŭ Maghiarŭ, făcutŭ ér nu născutŭ, cu numele *Tauffer*. Cine este acestŭ Tauffer şi de unde a pripăşitŭ pe aci, nu sciu, sciu însĕ că locuesce în hotarulŭ comunei, departe de satŭ şi ţine în arendă unŭ domeniu. Pe acéstă venitură străină d. fisolgăbirĕu nu s'a genatŭ a-lŭ propune Stupinenilorŭ de primarŭ, cu tóte că § 76 din legea comunală, art. XXII din 1886, dice espresŭ: primarulŭ alesŭ este obligatŭ ca în decursulŭ întregŭ alŭ funcţiunei sale sĕ locuescă în comună.

Totŭ aşa s'a întêmplatŭ şi în comunele învecinate: Chiciudŭ, Cbibulcutŭ, Budatelecŭ, c'unŭ cuvêntŭ pretutindenea pe unde a fostŭ lipsă a se restaura oficiile de primarĭ. D-lŭ fisolgăbirĕu n'a concesŭ ca contribuabilii sĕ-şĭ alegă oficialii sĕi comunalĭ, ci şĭ-a insuşitŭ dreptulŭ a propune însuşĭ, firesce, câte unŭ clientŭ de alŭ sĕu, deşĭ § 68 din amintita lege comunală dice: în comunele micĭ pe jude etc. 'lŭ alege publiculŭ alegĕtorŭ.

E dreptŭ, că § 77 din aceeaşĭ lege dice, că dreptulŭ de-a candida la oficiulŭ de primariu ilŭ are pretorele respective preşedintele sediului, dér totŭ acelŭ paragrafŭ ptŭ. 4-lea dice şi aceea, că la fiecare postŭ suntŭ a se candida *celŭ puţinŭ* 3 individĭ, dela care regulă numai atuncĭ se póte face abatere, când „pentru respectivulŭ oficiu n'au recursŭ 3 individĭ, carĭ ar fi pututŭ fi candidaţĭ.“

Că în comunele amintite mai susŭ au fostŭ mai mulţĭ concurenţĭ, orĭ nu, nu sciu, au pututŭ sĕ nu fiă, *nepublicându-se vacanţa,* casulŭ caracteristicŭ însĕ întêmplatŭ la 7 Februariu a. c. aci în Sânmihaiulŭ de Câmpiă e destulŭ de elocventŭ. Étă-lŭ:

In 20 Ianuariu a. c. d. fisolgăbirĕu venì în acéstă comună, der fără sĕ-şĭ fi făcutŭ cuiva cunoscută baremĭ cu 24 ore mai înainte venirea sa, şi provocà numai decâtŭ pe câţĭ-va membrii din representanţa comunală, sĕ mergă la casa satului, unde între altele propuse şi alegerea de lipsă a membrilorŭ din representanţă. Făcêndu-lŭ însĕ cineva atentŭ, că nu este nicĭ cine sĕ alegă şi nicĭ pe cine sĕ alegă, nefiindŭ presenţĭ decâtŭ 5—6 ómenĭ, a sistatŭ totŭ lucrulŭ dicêndŭ, că nicĭ n'a venitŭ pentru aşa ceva, ci a propusŭ numai în speranţă, că dóră se va pute îndeplinì. Cu acestea s'a depărtatŭ din comună, făcêndŭ totodată cunoscutŭ, că celŭ multŭ în două sĕptĕmânĭ va venì de nou, şi pentru alegerea de jude, căcĭ celŭ de mai înainte şĭ-a datŭ dimisiunea.

Şi în adevĕrŭ, la 6 Februariu a. c. se şi face cunoscutŭ, că în 7 Februariu are sĕ vină în comună d. fisolgăbirĕu, ceea ce s'a şi întêmplatŭ. Adunându-se acum representanţa comunală şi mai mulţĭ ómenĭ la casa satului se şi purcede la alegere şi încă mai ântêiu la alegerea de primarŭ, propunêndŭ d. fisolgăbirĕu doi candidaţĭ: unŭ Maghiarŭ şi unŭ Românŭ renegatŭ. Unŭ membru din representanţă însĕ în sensulŭ §-lui 78 din legea comunală pretinde, ca mai ântêiu sĕ se alégă membrii din comitetŭ. de óre-ce dela ultima restaurare au trecutŭ deja trei anĭ, d. fisolgăbirĕu însĕ n'a concesŭ acesta, ci insistă şi mai departe pentru alegerea de primarŭ. Aşa stândŭ tréba, membrulŭ de mai susŭ pretinse în fine, ca în sensulŭ §-lui 77 din aceeaşĭ lege sĕ propună trei candidaţĭ, de ore-ce între concurenţĭ se află 3 individĭ, carĭ potŭ fi candidăţi. Despotulŭ fisolgăbirĕu nicĭ acésta n'a voitŭ, dicêndŭ *că nu vre şi voinţa sa nu e obligatŭ a şĭ-o motiva înaintea nimĕnui.* Poporulŭ, îngreţoşatŭ de atâta purtare arbitrară şi de călcarea atâtŭ de făţişă a celorŭ mai clare şi mai recente legĭ, protestându fără resultatŭ, s'a depărtatŭ la ale sale. Cu tóte acestea, alegerea prin votisarea 5—6 inşĭ, între carĭ şi doi Românĭ, încă inteligenţĭ, s'a îndeplinitŭ, alesŭ fiindŭ de jude unŭ Br. Toroczkay Iozsef.

Contra acestei alegerĭ illegalĭ s'a făcutŭ recursŭ în speranţă, că decă mai esistă dreptate alegerea se va anula, de nu cumva mai este unŭ paragrafŭ. ca § 77 din desŭ amintita lege comunală, care sĕ-i absolve şi de obligaţiunea a-şĭ motiva desconsiderarea legilorŭ făcute de ei înşişĭ.

Nu potŭ lăsa neamintită cu acéstă ocasiune regretabila împrejurare, că cei 7—8 inteligenţĭ românĭ — cu escepţiunea a 3 inşĭ, carĭ prin căsătorii s'au înstrăinatŭ de nemulŭ din care se tragŭ, până acum totdeuna au fostŭ la înălţimea chiămării lorŭ acum însĕ cu durere spunŭ, că au datŭ probe de mare slăbiciune. Nu vreau sĕ amintescŭ de atitudinea preoţilorŭ noştrĭ faţă cu aceste batjocurirĭ ale fisolgăbirĕului, lasŭ pe fiă-care sĕ-şĭ dea semă despre faptele sale în consciinţa sa. .—.

Creditulŭ estraordinarŭ.

Delegaţiunile s'au deschisŭ, după cum s'a anunţatŭ, în 1 Martie a. c. în Peşta. Incă în prima şedinţă a presentatŭ ministrulŭ de esterne Kalnoky proiectulŭ guvernului pentru încuviinţarea unui creditŭ estraordinarŭ de 52½ milióne florinĭ pentru pregătirĭ militare. Ministrulŭ de rĕsboiu nu spune în acelŭ proiectŭ, ce s'a procuratŭ şi ce se va mai procura pentru armată, nicĭ nu specifică cheltuielele, ci se mărginesce numai a accentua pe scurtŭ necesitatea de a lua precauţiunĭ „pentru susţinerea păcii" şi a se lua de cu vreme mĕsurile de lipsă pentru ca monarchia sĕ nu fiă surprinsă de evenimente.

Se crede, că ministrulŭ de rĕsboiu imperialŭ, contele Bylandt, va da celŭ puţinŭ în comisiunĭ celorŭ două delegaţiunĭ unele desluşirĭ asupra naturei şi a scopului creditului estraordinarŭ, asemenea se speră, că contele Kalnoky se va esprima în acele comisiunĭ asupra deosebitelorŭ cause, ce au pricinuitŭ mĕsurile estraordinare.

Dér chiar în casŭ, când guvernulŭ n'ar da nicĭ o desluşire — dice „N. fr. Presse" — delegaţiunile vorŭ trebui sĕ considere ca juste afirmările proiectului guvernului cu privire la situaţiunea politică generală şi vorŭ trebuì sĕ voteze creditulŭ cerutŭ.

Le uşurézâ delegaţiunilorŭ acéstă votare şi evenemintele cele mai nouĕ, precum bine obsérvă fóia vienesă. Şi'n adevĕrŭ, revolta garnisónei din Silistria, căreia, se asigură, i-au armatŭ şi garnisónele din alte oraşe, în contra regenţei bulgare, cu urmările lorŭ e de natură a deştepta cele mai marĭ îngrijirĭ. Din nou se va pune la ordinea dilei cestiunea bulgară, o intervenţiune militară póte devenì neevitabilă şi conflictulŭ europénŭ atâtŭ de multŭ temutŭ póte lesne isbucni.

Timpulŭ e criticŭ, fórte criticŭ....

Din afară.

„Alaltăerĭ se lăţise în Londra faima, că principele Bismarck ar fi pretinsŭ ca ministrulŭ de rĕsboiu francesŭ Boulanger sĕ demisioneze. A fostŭ numai o scornitură, destulŭ însĕ, că asemenea scornitùrĭ au trecere adĭ.

Diarele germane, inspirate de guvernulŭ din Berlinŭ, nu mai încetézâ de-a descrie situaţiunea cu colorile cele mai negri. Se 'nţelege, că vatra tuturorŭ periculelorŭ trebue sĕ fiă Francia; şi numai după Francia vine Rusia. „Kreuzzeitung" accentuézâ seriositatea situaţiunei în Francia şi dice că totŭ mai multŭ se dau pe faţă simpatiele radicalilorŭ şi ale celorŭ din partida revanşei pentru generalulŭ Boulanger. Francia e în ajunulŭ unorŭ crise serióse, carĭ potŭ rĕsufla şi peste graniţă . . . In Orientŭ, dice numita fóiă, mĕsurile de precauţiune ale Austriei şi contramĕsurile Rusiei facŭ ca situaţiunea sĕ fiă nesigură.

Diarulŭ oficiosŭ „Post" pretinde, că în Rusia atâtŭ panslaviştii, câtŭ şi nihiliştii lucrézâ ca sĕ fiă rĕsboiu . . .

SCIRILE DILEI.

„Delvideki Nemzetör« publică o scrisóre a unui preotŭ ungurescŭ din *Bucovina*, prin care se înfăţişézâ *fórte desperată sórtea Ciangăilorŭ* rĕmaşĭ acolo. Preotulŭ dice că e aprópe de 80 de anĭ, dintre carĭ 34 i a petrecutŭ în mijloculŭ Sĕcuilorŭ unguresci, carĭ părăsindu-şĭ patria s'au mutatŭ în Ungaria. „Aicĭ n'avemŭ pe nimenĭ,« continuă preotulŭ, „căruia sĕ ne plângemŭ, măcarcă avemŭ cause de a înălţa amarĭ plângerĭ. Suntŭ puţinĭ Maghiarĭ, dér mulţĭ inimicĭ. După emigrarea fraţilorŭ noştri maghiarĭ din Bucovina, sĕvêrşită în an. 1883, s'a făcutŭ mare confusiă şi desbinărĭ aicĭ între noi. Părinţĭ, copii, consângenĭ s'au despărţitŭ unii de alţii, şi alţii au ocupatŭ loculŭ părăsitŭ de ei. Acum nu se mai află la noi nicĭ măcarŭ o singură comună curatŭ ungurescă. Ilŭ dóre pe omŭ inima când vede cum tóte se ducŭ în vêntŭ: poporŭ, biserică, scóle marĭ şi puternice. Maghiarimea rĕmasă aicĭ se prădézâ, se pierde, se nimicesce! Comuna mea, Josefina, este aşedată aicĭ, depărtare de o sută paşĭ de teritoriulŭ României. Acum nicĭ de acolo nu ne mai vine nimicŭ, nu este câştigŭ. Teritoriulŭ ne este micŭ, abia de 400 jugĕre, pentru o miiă de suflete. N'avemŭ nicĭ unŭ picŭ de pădure, n'avemŭ nimica păşune. Sĕrmanulŭ poporŭ agricultorŭ nu capĕtă lucru, n'are ocupaţiune; e în miseriă, cerşitorŭ! Numai în una suntemŭ bogaţĭ: în persecuţiune. Din acésta ni se face din abundanţă parte... Din 1857 n'amŭ vĕdutŭ episcopŭ catolicŭ. Biserica trage de mórte, e ticălósă, se apropiă desăvêrşita ei ruinare.« — Etă resultatulŭ »patriotismului« jidano-maghiarŭ de aicĭ!

—x—

Ni se scriu următórele: „In 15 Februarie n. s'a ţinutŭ în *Mureşŭ Oşorheiu*, sub preşedinţa fişpanului Banffy Zoltan din comitatulŭ Mureşŭ-Turda, o conferinţă, în care s'au destinatŭ persónele ce au sĕ candideze ca deputaţĭ dietalĭ tiszaiştĭ la alegerile dietale viitóre. Au fostŭ şi unii Românĭ invitaţĭ, dér afară de câţiva notarĭ cercualĭ alţii n'au luatŭ parte. Mai în urmă au hotărîtŭ sĕ înfiinţeze comitete de corteşĭ. Conferinţa s'a încheiatŭ cu unŭ banchetŭ à la Kulturegylet. De altă parte Kossuthiştii ellenzekiştĭ cutrieră satele promiţêndŭ poporului, că ei au se'i uşureze sortea numai sĕ bage de sémă sĕ nu alegă tiszaiştĭ, carĭ urcă dările ca sĕ'şĭ înfunde buzunarele şi alte de acestea. Românii sĕ 'şĭ bage minţile în capŭ, sĕ nu asculte nicĭ de unii nicĭ de alţii, sĕ nu ia parte la alegerĭ, pentru că şi unii şi alţii suntŭ ciocanŭ, ér bietulŭ Românŭ nicovală". — Afară de asta sĕ nu uite poporulŭ românŭ că neobservarea pasivităţii e unŭ atentatŭ comisŭ asupra lui însuşĭ.

—x—

Privitorŭ la casulŭ din *Crişiu*, paşaliculŭ *Tĕrnavei marĭ*, despre care amŭ comunicatŭ în articululŭ de fondŭ din numĕrulŭ de alaltăerĭ, „Sieb. D. Tgblt." comunică următórele: La 7 Februarie apărù ajutorulŭ inspectorului scolarŭ în scóla poporală din Crişiu ca s'o visiteze. După ce s'a uitatŭ împrejurŭ, întrebà de cărţile de scólă şi mijlócele de învĕţămêntŭ întrebuinţate şi decă localulŭ servesce numai pentru instrucţiune seu se folosesce şi pentru alte scopurĭ. Directorulŭ dise, că se ţinŭ şi serate de lectură, Sâmbăta cu bărbaţii, Vinerea cu femeile. Ce se citesce? întrebà visitatorulŭ, ér notarulŭ Stock' care apăruse în scólă, rĕspunse: că se citescŭ articulii aţîţătorĭ, în care suntŭ înjosiţĭ solgăbirĕulŭ şi notarulŭ. Directorulŭ contradise pe notarŭ declarândŭ, că nu s'a cetitŭ nicĭ unŭ astfelŭ de articulŭ, ci diare economice şi cărţĭ din biblioteca scólei. Şi „Tageblatt"? întrebà inchisitorulŭ. „Şi acesta". Asta'i necuviinciosŭ, observà ajutorulŭ inspectorului scolarŭ, ér notarulŭ adause că e o fóiă duşmană statului. Directorulŭ ii contradise. „Orĭcum ar fi, observà ajutorulŭ, scóla e pentru scólă, ér nu pentru serate de cetitŭ, de aceea le interdicŭ". — Altŭ casŭ: veciniile din Crişiu voirŭ sĕ'şĭ ţină şi în acestŭ anŭ, ca totdéuna, adunarea lorŭ, o datină străvechiă, care după terminarea afacerilorŭ veciniilorŭ încheiă carnevalulŭ petrecêndŭ; pentru ómenii dela sate, e singura di de bucuriă în totŭ anulŭ. Veciniile anunţaseră adunarea la oficiulŭ parochialŭ şi la celŭ localŭ, pentru diua de 22 Februarie. La 21 étă că sosescŭ în Crişiu trei gendarmĭ cu însărcinare solgabirĕéscă, că nu e permisŭ sĕ se ţină nicĭ o adunare. Ómenii se 'nfuriară şi numai energicei intervenirĭ a preotului e a se mulţămi, că nu s'a vĕrsatŭ sânge". — Cum ar califica „liberala" fóiă coşutistă şi aceste două casurĭ?

—x—

Studenţii românĭ din Zürich, precum ni se scrie de acolo cu data de 14 (26) Februarie, convinşĭ de marele folose ce le aduce strînsa unire, au pusŭ temelia unei societăţĭ în scopulŭ desvoltărei culturale şi a întreţinerii sentimentului de solidaritate. Preşedintele societăţii e d. *P. D. Călinescu*, secretarŭ *V. Samfirescu*, — Urămŭ societăţii prosperare şi ajungerea scopului!

—x—

Ni se scrie din *Şerpenĭ*, cu datulŭ Februarie: „Credeamŭ că se va afla altă pénă mai dibace pentru descrierea următorei ruşinĭ românescĭ din cerculŭ Şiercaiei: Pre 31 Ianuariu a. c. a fostŭ sĕ se alegă în cerculŭ Şerpenilorŭ unŭ membru în congregaţiunea comitatului Făgăraşŭ. Pentru acelŭ locŭ păşise unŭ Românŭ şi primpretorele acelui cercŭ, anume Gáll, şi ce sĕ vedĭ? Gridanii, sub conducerea preotului lorŭ Boerŭ, asemenea o parte din alegĕtorii Vadului, sub conducerea şi la îndemnulŭ notariului, au lucratŭ şi votatŭ în favórea streinului, delăturândŭ în acestŭ modŭ pe Românulŭ. Apoi mai póte avea Românulŭ vre-unŭ bine, când se face unélta străinului, pe care cu votulŭ sĕu de boerŭ ilŭ ridică şi premăresce, ca sĕ şi-lŭ potă susţine de stăpânŭ!.... Omenĭ, ca Boerŭ, notariulŭ din Vadŭ, cu tată-sĕu G. Morariu, încă nu au venitŭ la atâta lumină, câtŭ sĕ potă stima valórea nemului sĕu din care face parte. Fiă sigurŭ că nu le va servi spre nicĭ o onóre. Altmintrelea unulŭ din aceştia cu ocasiunea restaurărei trecute a funcţionarilorŭ comitatenşĭ, când cu alegerea fisicului şĭ-a datŭ votulŭ străinului, ér persónei némului sĕu nu. Totŭ în acea di a avutŭ locŭ alegerea unui membru şi în cerculŭ Şincavechiă, cu care ocasiune alegĕtorii acelui cercŭ au fostŭ la chiămarea lorŭ naţională, întrunindu-şĭ voturile în persona venerandului vice-protopopŭ şi parochŭ în Şincavechiă N. Raicu. Şincanii la iniţiativa şi îndemnulŭ docenţilorŭ şi a tĕnĕrului notariu s'au treditŭ din amăgirile celorŭ carĭ nu mai au trecere la poporŭ. Onóre tinerei pleade inteligente din acea comună. Inainte numai tinerilorŭ, căcĭ multe suntŭ de făcutŭ şi de ajutatŭ pentru binele obştescŭ alŭ acelei comune, până acum totalŭ isbite." — *x.*

—x—

Ni se scrie din *München*, cu data 26 Februarie n., că la 16 ale aceleiaşĭ lunĭ a fostŭ acolo o *petrecere japonesă*, pentru care toţĭ participanţii au trebuitŭ sĕ 'şĭ facă costume japonese. Petrecerea a fostŭ fórte frumósă, te credeai în Japonia: musică japonesă, tobe, clopote, strigăte, sgomotŭ asurditorŭ; căsulii de o rară frumseţe cu rogojinĭ, cu paie, cu lutŭ etc.; circŭ, atleţĭ escelenţĭ americanĭ, dér toţĭ academicĭ; panoramă, teatru, mena-

FOILETONU.

Portretele lui Horia, Cloşca şi Crişanŭ.

De lângă castelulŭ lui Petru Raresiu, $\frac{XVI}{XXVIII}$ Febr. 1887.

Astădĭ se implinescŭ 102 anĭ dela mórtea lui Horia, Cloşca şi Crişanŭ. Trecutulŭ acestorŭ martirĭ mi s'ar păre a fi cunoscutŭ onor. cetitorĭ ai acestui diarŭ. Credŭ a nu fi superfluă nicĭ cunoscinţa lorŭ din punctŭ de vedere *fisionomicŭ şi patonomicŭ*. Mai nainte însĕ de-a începe la obiectŭ, firea lucrului însaşĭ ne constringe a premite observarea, că neamulŭ din care s'au născutŭ dênşii n'a făcutŭ asupra lorŭ unŭ astfelŭ de studiu. L'au făcutŭ străinii: Nemţii şi Ungurii. Aceştia şĭ-au datŭ verdictulŭ asupra lorŭ şi din punctulŭ de vedere din vorbă şi étă cum:

Horia. Portretulŭ I i.*) „Laşĭ fi voitŭ sĕ fiă mai grasŭ, dicea Cesarŭ, nu doră că mĕ temŭ de dênsulŭ; dér totuşĭ decă s'ar pute ca Cesarŭ sĕ se témă de ci neva, apoi nu cunoscŭ pe nimenĭ altulŭ, de care m'aşĭ feri aşa de tare, ca de slabulŭ *Casiu*. Casiu acela are unŭ chipŭ costelivŭ şi lichnitŭ: elŭ cugetă prea multŭ, astfeliu de omenĭ suntŭ periculoşĭ

Acéstă observaţiune, ce-o făcea cu atâta francheţă marele Cesarŭ, cumcă s'ar teme numai de ómenĭ palidĭ şi uscaţĭ, îmĭ vine fórte multŭ în ajutorŭ la portretulŭ faimosului Horia, deórece credŭ, că voiu fi isbutitŭ a-lŭ schiţa mai în întregulŭ sĕu, când voiu dice că: aşĭ dori sĕ fiă mai grasŭ. Căutătura lui este posomorîtă şi melancolică, dér ochiulŭ agerŭ şi pĕtrundĕtorŭ.

O perpetuă seriositate a trasŭ mai multe încreţiturĭ pe faţă, decêtŭ pe fruntea sa. O barbă négră subţire contribue şi mai multŭ la umbrirea séu înegrirea fisionomiei lui. Configuraţiunea capului este prelungŭ totŭ chipulŭ ovalŭ, cu-o frunte lungă, ascuţită, nicĭ prea înaltă, dér nicĭ prea îndesată, cu osulŭ sprîncenei bine potrivitŭ. Nasulŭ este ca de şoimŭ, de-o încovoiătură îngustă, altmintrelea de o *mare fineţă* şi mai cu sémă la rădăcină şi la sgârciu fórte ascuţitŭ. Gura bine proporţionată şi de-o tăiătură *inteligintă*. Singura impresiune neplăcută ar fi numai înclinarea buzei inferióre spre bărbiă; bărbia însăşĭ deşi este lăsată multŭ în josŭ, ascuţită şi cu prea multă proeminenţă a părţii de desuptŭ nu face însĕ unŭ urîtŭ profilŭ; ci mai alesŭ convine la o astfelŭ de frunte şi încă mai vêrtosŭ la unŭ chipŭ aşa de ovalŭ. Gâtulŭ este lungŭ, *într'adevĕrŭ frumosŭ* şi dreptŭ; ţinerea lui dovedesce — după principiele fisionomice — că *unŭ asemenea bustŭ nu pórtă unŭ capŭ ordinarŭ.* Chipulŭ este, precum s'a disŭ, fórte costelivŭ, smeadŭ-închisŭ, cu o peliţă palid-brună, ciupită şi pistruiă, faţa brăsdată de-o mulţime de încreţiturĭ. Cu deosebira pleopele din susŭ şi din josŭ suntŭ de unŭ roşu deschisŭ şi cărnóse, ca şi cum ar fi umflate, astfelŭ încâtŭ şi crepătura ochiului are puţină deschidere, în care se zărescŭ nisce ochĭ negri, nu tocmai marĭ, mai multŭ micĭ, dér plinĭ de focŭ, carĭ aci se rostogolescŭ d'odată, aci éráşĭ d'odată stau în nimire. Pĕrulŭ capului este castaniu deschisŭ, scurtŭ şi móle, precum şi sprîncenele

*) După documentulŭ: „*Horja und Klotska, Oberhaupt und Rathgeber der Aufrührer in Siebenbürgen*" etc. Karlsburg und Hermanstadt 1785. —

„Cunoscinţa omenilorŭ se basézâ pe »*Fisionomică*" şi „*Patonomică*". Fisionomica, opusă patonomicei, ne arată semnele puterilorŭ şi aplecărilorŭ omului. Patonomica, opusă fisionomicei, semnele pasiunilorŭ lui. Fisionomica ne arată caracterulŭ stătătorŭ, ér patonomica caracterulŭ celŭ mişcătorŭ alŭ omului. Caracterulŭ stătătoru zace în forma părţilorŭ celorŭ solide şi în rĕpausulŭ celorŭ mişcătóre, ér caracterulŭ mişcătorŭ în mişcarea parţilorŭ celorŭ mobile. Fisionomica arată suma puterei capitale; ér patonomica aplecările ei. Fisionomica învéţă ce este omulŭ peste totŭ; patonomica aceea ce elŭ este într'unŭ momentŭ datŭ. Fisionomice arată, ce póte fi omulŭ, patonomica ce vrea sĕ fiă. Fisionomica e rădĕcina şi trupina patonomicei, fundamentulŭ pe care e fundată patonomica. A presupune una fără alta însémnă a presupune fructe fără trupină. Patonomica se luptă cu arta făţăriei; cu totulŭ altmintrelea e cu fisionomica. Cu tóte aceste mai mulţĭ privescŭ la patonomică decâtŭ la fisionomică. Pentru aflarea adevĕrului însĕ aceste două sciinţe suntŭ nedespărţite.

geriă, museu, cafenea japonesă escelentă cu o cântăréță representată de unŭ bărbatŭ; fórte cu gustŭ îmbrăcațĭ ca dame au fostŭ mai mulțĭ bărbațĭ. Au fostŭ și câteva costume românescĭ; unŭ Românŭ a fostŭ ca gurdunistŭ la musica japoneză. Ungurii de acolo au fostŭ costumațĭ ca țiganĭ sdrențoșĭ, formândŭ o musică țigănéscă.

—x—

Ni se scrie din Selagiu: »Cu ocasiunea vênătórei ce s'a ținutŭ în 17 Februarie în pădur'le comunei Chizeriu, în ḑiua următóre, adecă în 18, d-lŭ Georgiu Lorincz, deputatŭ dietalŭ din cerculŭ alegĕtorŭ alŭ Zelăuiui, carele încă a luatŭ parte la acea vênătóre, a dăruitŭ, cu ce scopŭ nu sciu, elevilorŭ din școla română confesională gr. cat. din Cizeriu: a) 10 esemplare Legendare românescĭ și 10 Legendare ungurescĭ; b) 10 Abecedare românescĭ și 10 ungurescĭ; c) 100 caete de scrisŭ și o sută de stilurĭ (mănunche) de pene; d) O cutiă de pene de scrisŭ; e) 12 duzine de ceruse; f) 10 fl. v. a. cu care sĕ se cumpere două sumane la doi școlarĭ dintre cei mai săracĭ și iubitorĭ de carte, cărora li s'au cumpĕratŭ. Pentru acelŭ darŭ îi esprimă elevii din școla nóstră din Cizeriu mulțămită. Cu acéstă ocasiune își esprimă asemenea mulțămita lorŭ cei 6 școlarĭ, carĭ la esamenul de véră fură premiațĭ cu 3 fl. v. a. din partea d-lui br. Györffi Pal, subpretorŭ în cerculŭ Crasnei, pe carĭ li s'au procuratŭ 6 cărticele de rugăciunĭ date de d-lŭ V. Potcasiu«. *d.* — De n'arŭ fi darurile Danailorŭ!

—x—

Se află sub tiparŭ în *Tipografia Alexi* din Brașovŭ: *»Legea glótelorŭ cu anotărĭ și cu instrucțiunile privitóre la esecutarea ei«*. Acéstă publicațiune în limba română este fórte binevenită tocmai acum, când s'a începutŭ organisarea glótelorŭ, ce intereséză directŭ pe toțĭ cei ce n'au trecutŭ încă peste 42 de anĭ.

—x—

Din *Viena* se comunică că Dumineca séra, 15 (27) Februarie, pe când se juca la *Burgtheater* „Don Carlos« de Schiller, de fáță fiindŭ și Maiestatea Sa monarchulŭ, unŭ incidentŭ regretabilŭ se întâmplă pe scenă. Pe „Carlos« îlŭ juca Krastel, pe princesa „Eboli« *d-șóra Bârsescu*. In actulŭ alŭ doilea d-șóra Bârsescu de odată încetă a rĕspunde colegului ei de pe scenă. Sufletulŭ îi dete semnŭ de trei orĭ și în totŭ teatrulŭ domnea o panică nelinisce. D-șóra Bârsescu leșinase deodată. D-lŭ Krastel anunță, că colega sa se simte fórte rĕu și cortina se lăsă josŭ. Representațiunea trebui sĕ se jóce până la fine, lăsându-se afară scenele »Eboliei«. Maiestatea Sa părăsĭ logea imediatŭ după incidentŭ. După cum s'au esprimatŭ medicii, d-șóra Bârsescu își va reincepe activitatea sa la 4 Martie n. în »Valurile mării și ale iubirei.« Deși suferea de nervĭ de trei ḑile Dumineca séra a jucatŭ numai ca sĕ nu se conturbe repertoriulŭ.

—x—

Pentru complectarea echipamentului armatei, cele mai multe fabrice de postavŭ din *Brünn* lucréză peste timpulŭ prescrisŭ. Plățile lucrătorilorŭ s'au sporitŭ din causa acésta.

—x—

Nisce *tâlharĭ mascați* au pĕtrunsŭ în ḑilele trecute în *Tolcsva*, în casa vĕduvei Hankisz, care locuia singură, și apucându-o de gâtŭ îi cerură banĭ. Femeia spăriată adună 30 fl., dér tâlharii au cerutŭ încă 300 fl. Hankisz se codi, și atuncĭ unŭ tâlharŭ, care era îmbrăcatŭ în haine femeescĭ, o culcă la pămêntŭ cu o lovitură de bardă, tâlharii luară suma amintită și tóte giuvaerele vĕduvei, mergêndŭ p'aci încolo.

Érăși spioni muscălescĭ?

Din comitatulŭ Treiscaune »Kolozsvár« primesce scirea despre prinderea unui spionŭ muscălescŭ. Nu scimŭ, décă și spionulŭ acesta va fi asemenea aceluia, pe care l'au »prinsŭ« mai ḑilele trecute voinicoșii politișĭ din Clușiu, „Kolozsvár" însĕ mărturisesce, că din isvorŭ vrednicŭ de totŭ credĕmêntulŭ primesce acéstă scire, pe care corespondentulŭ în fantasia lui aprinsă i-o enaréză astfelŭ:

In comuna Budzafordulo din comitatulŭ Treiscaune veni ḑilele acestea unŭ streinŭ, care de o mână era cu totulŭ ciuntŭ și era însoțitŭ de o femeă. Omulŭ se mărturisesce că e de origine Muscalŭ; nu sciă însĕ nimenea, cum și de unde s'a pripășitŭ pe aicĭ. Streinii aceștia s'au dusŭ la unŭ neguțătorŭ de acolo și au ceratŭ dela elŭ sĕ le dea banĭ.

Neguțătorulŭ nu lĭ-a datŭ banĭ, ba încă ia datŭ pe ușă afară. La acesta streinulŭ depărtându-se strigă neguțătorului: »Insemnă-țĭ bine, căcĭ veni-va timpulŭ, când bucurosŭ mĭ-ai împlini cererea mea!

Neguțătorulŭ denunță acéstă amenințare suspectă gendarmeriei, care numai decâtŭ începu a căuta pe aceștĭ vagabunḑĭ, pe carĭ i-a și aflatŭ la o nuntă a unui Valachŭ de acolo, unde li-s'a datŭ mare cinste acestorŭ óspeți flenduroșĭ și mirele, Pavelŭ Bobeșŭ, i-a ospĕtatŭ, Gendarmulŭ a provocatŭ pe bărbatŭ, ca sĕ șĭ arate certificatele. Acesta a respinsŭ după olaltă în limba germană, valahă și rusăscă, că certificatŭ are și că nicĭ o frică nu portă de vreme ce elŭ este ostașŭ muscălescŭ eșitŭ din slușbă, avêndŭ numai o mână. Nuntașii n'au vrutŭ sĕ lase dintre ei pe óspele iubitŭ alŭ lorŭ, dér gendarmulŭ l'a însgărdatŭ cu nevasta cu totŭ, căcĭ deșĭ, ce-i dreptŭ, avea certificatŭ, dér pe acela nu era însemnată nicĭ o viditimare, din care s'ar fi pututŭ omulŭ informa despre drumulŭ făcutŭ până acum.

Certificatulŭ bărbatului este pe numele Telemon Miketiuk, ér alŭ femeei este făcutŭ pe numele Mariana Miketiuk. Amêndoi suntŭ din Kolomea din Galiția, prin urmare nu este ostașŭ muscălescŭ. Gendarmeria s'a informatŭ și despre aceea, că Miketiuk l'a încredințatŭ pe poporulŭ valahŭ ce era la nuntă, că décă vorŭ ține cu elŭ, le va merge mai bine tréba, de cum le merge acum. S'a descoperitŭ și aceea, că cu ocasiunea cerșitoriei, streinulŭ a spionatŭ prin provincia și șĭ-a făcutŭ însemnărĭ. Mai pe urmă au umblatŭ în Szita-Budza și în Bodzafordulo.

Pe basa acestorŭ suspițiunărĭ gendarmeria a hotărîtŭ ca sĕ visiteze pe bărbatŭ. Bărbatulŭ a protestatŭ contra acestei hotărîrĭ cu furiă, dér ca unŭ omŭ inteligentŭ. La visitare numai deodată se transformă brațulŭ schilavŭ alŭ ologului ostașŭ muscălescŭ în mână sănĕtósă, pe care întindêndu-o ḑise în limba germană: „Étă și mâna acésta tu câne de gendarmŭ!« In straițe ce o avea legată la șoldŭ s'au aflatŭ banĭ muscălescĭ, francĭ românescĭ, ceruse (creóne), multe, o legătură cu diverse însemnărĭ, unŭ fluerŭ pentru a da semnŭ unŭ mĕsurătorŭ metricŭ de lemnŭ și două legăturĭ de sfóră, folosite asemenea pentru mĕsurare. Muscalulŭ fù dusŭ de gendarmi în arestulŭ judecătorii de cercŭ din Sepsi-St.-Georgiu.

Ultime scirĭ

Pesta, 2 Martie. — Se anunță, că divisiunea 1 și 11 de infanteriă vorŭ pleca în curêndŭ în Galiția.

Viena, 2 Martie. — „Noua Reformă" anunță că generalulŭ Gurko va fi numitŭ comandantŭ alŭ trupelorŭ din circumscripțiunea militară Vilna și că'șĭ va stabili cartierulŭ generalŭ la Grodno. Acelașŭ ḑiarŭ ḑice că marchizulŭ Wielopolski va fi numitŭ administratorŭ imperialŭ alŭ Poloniei.

Viena, 2 Martie. — Turburările din Silistra au alarmatŭ bursa de aicĭ. Ḑiarele publică articole de fondŭ în care exprimă temerea ca revoluțiunea din Silistra sĕ n'aibă consecințe ce nu se potŭ prevedea d'acum.

Berlinŭ, 2 Martie. — Sănătatea împĕratului *Vilhelm* este fórte sdruncinată și inspiră îngrijirĭ.

Bucurescĭ, 2 Martie. — Marțĭ s'a iscălitŭ de ministrulŭ românŭ alŭ afacerilorŭ străine, și de d. Busch, ministrulŭ Germaniei, convențiunea care modifică taxele unorŭ articule din convențiunea comercială germano-română. Acéstă convențiune va fi adusă peste câteva ḑile în discuțiunea camerilorŭ. Prin acele modificărĭ se facŭ României concesiunĭ.

Bucurescĭ, 2 Martie. — Guvernulŭ a datŭ ordinŭ trupelorŭ din Dobrogea sĕ întăréscă posturile militare dela fruntaria bulgară și sĕ desarmeze atâtŭ pe insurgenții din Silistra câtŭ și pe militarii bulgarĭ, carĭ arŭ trece pe teritoriulŭ românŭ.

Londra, 2 Martie. — Ḑiarulŭ „Standard" de adĭ diminéță ḑice, că relațiunile între Germania și Rusia suntŭ fórte încordate.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

PESTA, 3 Martie. — Comisiunea bugetară a delegațiunei austriace a acceptatŭ amêndouĕ propunerile cuprinse în proiectulŭ de creditŭ (52 și jumĕtate milióne) și apoi raportulŭ comisiunei alese în acestŭ scopŭ.

SOFIA, 3 Martie. — Scirea „Agenției Havas": *Revoluționarii au pusŭ mâna pe citadela Silistrei. Guvernulŭ a trimisŭ despărțĕminte de trupe, ca sĕ închidă pe rebeli în citadelă.*

BUCURESCĬ, 3 Martie. — Scirea „Agenției Havas": *Aci circulă sgomotulŭ, că șépte garnisóne, între care cea din Lompalanca, Șumla, Plevna, s'arŭ fi declaratŭ contra regenței.*

DIVERSE.

Imperatulŭ Wilhelm s'a reinsănĕtoșatŭ de rĕceala ce o avusese înainte cu câteva ḑile. Elŭ suferĭ de guturaiu și de răgușală, ceea ce i se întêmplă lui mai adesea, de astă dată însĕ fură casurile mai violente. Starea sănătății sale e acum astfelŭ, că deja sĕ cugetă la marĭ pregătirĭ serbătorescĭ și la festivitățĭ pentru a 90 aniversare a nascerei sale (22 Martie) pe când se vorbea încă de curênd că împĕratulŭ are de gândŭ a serba acéstă ḑi în tótă liniștea și în retragere. Pentru a mări însemnătatea acesteia, ca o ḑi de amintire a casei Hochenzollernilorŭ, s'a amânatŭ pe atuncĭ botezulŭ strănepotului sĕu de curêndŭ născutŭ, și totŭ în aceașĭ ḑi se va serba și logodna celui de alŭ doilea fiu alŭ principelui de corónă, a principelui Henric cu principesa Irena de Hessen-Darmstadt. Studenții din Berlinŭ vorŭ face împĕratului în preséra ḑilei de 22 Martie unŭ grandiosŭ conductŭ de torțe. Impĕratulŭ, precum anunță foile berlinese, a aflatŭ cu plăcere despre pregătirile studențilorŭ, încuviințândŭ intenționatele ovațiunĭ.

☞ *Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei" à 5 cr. se potŭ cumpĕra în totungeria lui I. GROSS, și în librăria d-lui Nicolae I. Ciurcu.*

Editorŭ: Iacobŭ Mureșianu.
Redactorŭ responsabilŭ **Dr. Aurel Mureșianu**

---

genele și mustața. După înălțimea corpului elŭ este de-o statură de mijlocŭ, de-o talie nu corpolentă, ci mai multŭ sveltă; și în genere totă structura corpului, cu pieptulŭ și umerii solidĭ și tarĭ, formézā în totalŭ *o faptură bărbătéscă plăcută și proporționată*, mai alesŭ, că atâtŭ în âmbletulŭ, câtŭ și în positura sa elŭ sĕ ține totdéuna dreptŭ. După aparință nu póte ave etate mai mare de 48, celŭ multŭ până la 50 de anĭ.

Portulŭ sĕu obicĭnuitŭ este acela ce se portă în comunŭ în domeniulŭ Zlatnei și care este unŭ sumanŭ negru, ce ajunge mai până la genunchĭ, sĕrăduitŭ de amêndouĕ laturile cu cusĕturĭ vinete; ciórecĭ unguresci mai multŭ strimțĭ decâtŭ largĭ. In picióre călțunĭ pe jumĕtate strinșĭ. Elŭ mai purta în capŭ o căciulă négră pĕrósă și mai totdéuna era cu-o cârje subțire de alunŭ în mână. Totŭ astfelŭ era îmbrăcatŭ și când ilŭ prinseră afară numai de sumanŭ în loculŭ căruia avea acum pe dênsulŭ unŭ cojocŭ de piele de óiă, întorsŭ cu lâna spre partea din lăuntru.

Adevĕratulŭ sĕu nume este Nicolae Ursulŭ din Arieșulŭ mare în Transilvania și se ține de comuna bisericéscă Albacŭ. Ce e dreptŭ, Horia părea a fi născutŭ pentru a domni, și cu adevĕratŭ pe câtŭ timpŭ șĭ-a jucatŭ rolulŭ, elŭ a doveditŭ, că era demnŭ de asemenea rolŭ. *Ura* sa naturală *în contra actelorŭ de violență ale nobililorŭ și dorulŭ sĕu de libertate și de proprietate pentru sine și pentru conaționalii și coreligionarii sĕi-i împlațĭ păreau a fi fostŭ îndemnurile întreprinderii sale*, carĭ au trebuitŭ sĕ aibă cu atâtŭ mai multŭ efectŭ asupră-i, cu câtŭ se ḑice, că *elŭ nu este* unŭ ignorantŭ, ba din contră, *unŭ omŭ bine instruitŭ*, care nu numai vorbesce cu multă înlesnire limba germană, dér cetesce și chiar clasicii autorĭ germanĭ.....

*Epigramă la chipulŭ rebelului Horia.**) Chipulŭ sĕu are chiar căutătura regelui Hamanŭ, acestŭ Horia șĭ-a făcutŭ unŭ nume mai rĕu și decâtŭ Catilina.... Din sobolŭ de munte, din Mocanŭ ce-a suptŭ lapte de lupóică elŭ se făcu unŭ rege vulpe amăgitorŭ și rĕsculătorŭ de neamŭ. Meritulŭ sĕu suntŭ grămădile cadavrelorŭ; elŭ însușĭ e Lerna în care sĕ grămădiau tóte jafurile și stricăciunile diavolescĭ, câte voĭ sĕ facă.

Cloșca. Portretulŭ acestuia (după documentul prim). Ioanŭ Cloșca din Cărpinișiu, dominiulŭ Zlatnei, este în etate ca de 40 anĭ, micŭ la statură și îndesatŭ, cu chipŭ smolitŭ, mai multŭ rotundŭ și plinŭ la fáță, are nasulŭ destulŭ de mare, dér ceva cam cârn, noduroșŭ și turtit, pĕrulŭ castaniu închisŭ, mustața brună roșietică și nisce ochĭ negri de mărime potrivită, dér cu puțină schinteiă de focŭ întrênșii; o căutătură mai multŭ ponivósă și posomorită, decâtŭ scinteiósă și pĕtrundĕtóre. *Elŭ este tare în óse.* Vorbeste pelticŭ (stösst im Reden mit der Zunge an); are cu tóte aceste o voce mai multŭ repede decâtŭ găngavă; âmbla și sta dreptŭ. Elŭ purta obicĭnuitŭ totŭ acelea îmbrăcăminte locale ca și cea mai susŭ descrisă a lui Horia; obicĭnuia însĕ a purta uneorĭ unŭ cojocelŭ scurtŭ românescŭ de piele de óiă, fără mânecă și întorsŭ pe dosŭ. Mergea totdéuna călare pe unŭ calŭ bunŭ de munte castaniu, închisŭ și ușorŭ, cu o șea ungurécă ordinară, acoperită cu pile de óiă négră. Frêulŭ și celelalte rafturĭ erau de piele négră ordinară*) Elŭ purta uneorĭ o căciulă de piele de óiă precum este în usŭ în partea loculuĭ; câte odată însĕ purta o chivĕră nedespicată, tivită în partea de susŭ cu șirete de aurŭ, înguste de unŭ degetŭ, cu o cătărama de aurŭ dér fără șinorŭ.

Epigramă la chipulŭ rebelului Cloșca (după documentulŭ alŭ doilea ung Fața-i e de tigru, gura de porcŭ sĕlbaticŭ... fiu de lipitóre. Mintea șĭ-o împrumutâ din capulŭ celŭ turbatŭ alŭ lui Horia. Ochii-i se întorcŭ în capŭ sângeroșĭ, ér dinții scarșnescŭ asupra Ungurilorŭ. Scólă-te Ungure și sdrobesce acești dințĭ, atâtŭ de ascuțițĭ și turbațĭ! (Va urma.)

*) După documentulŭ »Acta et Relationes de funestissimo tumultu Transylvanio, quen praedo Hora, alias Nicula Ursz, Dux rebelium Valachorum cum Kloszka Ioon exitavit MDCCLXXXIV figuris illustrata. Comunicatŭ de D. Al. Hurmuzaki. Sĕ presupune cu probabilitate sĕ-lŭ fi scrisŭ Ungurulŭ Benkö. Originalulŭ epigramei e unguresc. Altmintrelea acestea și alte documente veḑi-le mai pe largŭ și în: „Tesaurŭ de monuminte istorice și de Ilarianŭ.

*) Cu asemenea aparate de călăriă se servia și Horia și călăria pe unŭ calŭ de aceeașĭ colóre.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 2 Martie st. n. 1887

Rentă de aurŭ 5%	95 85
Rentă de hârtiă 5%	86 85
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	147 50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	95.75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	123 50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	112 50
Bonurĭ rurale ungare	104.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	1C4.—
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	104 00
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.—
Bonurĭ rurale transilvane	104 —
Bonurĭ croato-slavone	104.50
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	99.50
Imprumutulŭ cu premiu ung.	118.—
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	120 75
Renta de hârtiă austriacă	78 20
Renta de arg. austr.	801 0
Renta de aurŭ austr.	108 80
Losurile din 1860	132.80
Acţiunile băncel austro-ungare	851 —
Act. băncel de creditŭ ung.	283.—
Act. băncel de creditŭ austr.	273.40
Argintulŭ —. — Galbinĭ împărătescĭ	6.03
Napoleon-d'orĭ	10.14
Mărcĭ 100 împ. germ.	62 70
Londra 10 Livres sterlinge	128.74

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 17 Februarie st. v. 1887.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	90—	91—
Renta rom. amort. (5%)	91—	92—
» convert. (6%)	83¼	84¼
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	32—	36—
Credit fonc. rural (7%)	99—	100—
» „ „ (5%)	83—	84—
» » urban (7%)	96—	97—
» » » (6%)	89—	90—
» » » (5%)	79—	80—
Banca naţională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Naţională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	19.75	20.50
Bancnote austriace contra aurŭ.	1.90	2.01

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 3 Martie st. n. 1887.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.38	Vênd.	8.41
Argint românesc	»	8.35	»	8.40
Napoleon-d'orĭ	»	10.09	»	10 14
Lire turcescĭ	»	11.44	»	11.48
Imperialĭ	»	10.44	»	10.48
Galbenĭ	»	5 98	»	6.02
Scrisurile fonc. »Albina»	»	101.—	»	102.- -
Ruble Rusescĭ	»	116.—	»	117.—
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ.		

9851/1886. t. k. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A brassói kir. törvényszék mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy almásmerői 9 kelt iskola alap végrehajtatonak Puscariu Teodosiu végre hajtást szenvedőelleni 89 frt. tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a brassói kir. törvényszék területén lévö Almásmező község határán fekvö az almásmezői 537 sztjkvban A + 68, 69/2, 797/2, 800/3, 801, 2680/1, 2681/2, 2682, 2683, 3548/3, 3549/3, 3552/2, 3553/2, 3592/1, 3593/2, 3594/2. hrsz. fekvőkre; továbbá az almás mezői 48 tkjben A + 816/2, 817/1, 827/1, 828/1, 847, 849, 2675/3, 2673/3, 2697, 2698, 2701—2706, 3515/1, 729/1, 730/1, 731/1 és 732/1 hrsz. ingotlanokra az árverést 1363 frt. ezennel megállapitott kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennti ingatlanok az 1887. évi Mártius hó 21-ik napján délelötti 9 órakor Almásmező község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 136 frt. 30 kr. készpénzben, vagy az 1881. 60. t. cz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számitott és az 1881. évi November 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. 60. t. cz. 170. §. értelmében a bánatpénznek a biróságnál elöleges elhelyezéséröl kiállitott szabályszerii elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Brassón 1886. évi December hó 31-én.

A kir. törvényszék mint tkkvi hatóság.

Deési, elnök.

Jakab Alajos, jegyző.

Convocare.

Toţĭ acei Domnĭ, carĭ au subscrisŭ acţiunĭ la „Auraria," cassă de economii, societate pe aţiunĭ în Abrudŭ, suntŭ convocaţĭ prin acésta la adunarea generală constituantă, ce se va ţine în Abrudŭ în 6 Martie 1887 la 9 óre diminéţa în cancelaria primŭ subscrisului.

In acéstă adunare se vorŭ stabili statutele, se vorŭ alege membrii direcţiunei şi a comitetului de supraveghiare, precum şi funcţionarii manipulanţĭ.

Cu acéstă ocasiune se vorŭ solvi şi 20% din capitalulŭ de acţiunĭ.

Abrudŭ, în 17 Februariu 1887.

A. Filipŭ, Ioanŭ Iancu, Ioanŭ Gallŭ, Candiu Davidŭ, Alexandru Danciu, Dr. Simeonŭ Caianŭ.

Mersulŭ trenurilorŭ

Valabilŭ dela I Octomvre st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	—	—	7.30
Predealu (	—	—	—	1.14
(	—	—	—	—
Timişŭ	—	—	—	1.45
Braşovŭ (	—	—	—	—
(	7.47	—	4.16	2.32
Feldióra	8.24	—	5.02	—
Apatia	8 51	—	5 43	—
Agostonfalva	9.14	—	6.15	—
Homorodŭ	9.51	—	7.06	—
Haşfaleu	11.03	—	8.52	—
Sighişora (	11.29	—	9.19	—
(	11.26	—	9.31	—
Elisabetopole	12 00	—	10.16	—
Mediaşŭ	12.29	—	10.57	—
Copsa mică	12.44	—	11.19 11.31	—
Micăsasa	1.05	—	11.52	—
Blaşiu	1.34	—	12.31	—
Crăciunelŭ	1.46	—	12,48	—
Teiuşŭ	2.09	—	1.22	—
Aiudŭ	2.39	—	2.18	—
Vinţulŭ de susŭ	3.01	—	2.48	—
Uiora	3.08	—	2 56	—
Cucerdea	3.14	—	3 64	—
Ghirisŭ	3.55	—	4 51	—
Apahida	5.10	—	5.28	—
Clusiu (	5.30	—	5 56	—
(	—	6 03	—	8.00
Nedeşdu	—	6.21	—	8.36
Ghirbĕu	—	—	—	9.02
Aghirişŭ	—	—	—	9.32
Stana	—	—	—	10.11
Huiedinŭ	—	7.14	--	10.51
Ciucia	—	7.43	—	12 16
Bucia	—	—	—	12.50
Bratca	—	—	—	1.21
Rév	—	8.22	—	2.02
Mező-Telegd	—	8.48	—	3.06
Fugyi-Vásárhely	—	—	—	3.38
Várad-Velinţe	—	—	—	3.54
Oradia-mare (	—	9.13	—	4.05
(	—	9.18	10.55	4.50
P. Ladány	—	10.38	1 23	7.24
Szolnok	—	12.20	3.24	—
Buda-pesta	—	2.15	10.05	—
Viena (	—	—	2.15	—
(	—	8.00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de pers.	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	—
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.20	8.00
Szolnok	11.05	3.58	7 38	9.34	11.40
P. Ladány	2 02	5.28	5 40	11.26	2.31
Oradea mare	4.12	6.58	9.14	1.38	—
Várad-Velencze	—	—	9.24	2 06	
Fugyi-Vásárhely	—	—	9 41	2 17	--
Mező-Telegd	—	7.33	10.19	2.40	—
Rév	—	8.04	11.38	3.24	--
Bratca	—	—	12.18	3.47	—
Bucia	—	—	12.54	4.07	—
Ciucia	—	8.58	1.57	4.33	—
Huiedin	—	9.28	3.11	5.15	—
Stana	—	—	3.40	5.34	—
Aghiriş	—	—	4.15	5.55	—
Ghirbĕu	—	—	4.36	6.07	—
Nedeşdu	—	—	4.58	6.24	--
Clusiu (	—	10.28	5.26	6.43	--
(	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	11 19	—	—	—	7.36
Ghiriş	12 30	—	—	—	9.06
Cucerdea (	1.01	—	—	—	9.53
(	1 06	—	—	—	10.—
Uiora	1 13	—	—	—	10.09
Vinţulŭ de susŭ	1.20	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1 41	—	—	—	10.48
Teiuşu	2.00	—	—	—	11.14
Crăciunelŭ	2 35	—	—	—	12.12
Blaşŭ	2.48	—	—	—	12.30
Micăsasa	3.20	—	—	—	1.12
Copşa mic	3 36	—	—	—	1.32
Mediaşŭ	4 00	—	—	—	2.18
Elisabetopole	4.30	—	--	—	3.03
Sigişóra	5.12	—	—	—	3.49
Haşfaleu	5.37	—	—	—	4.28
Homorod	7.02	—	—	—	6.16
Agostonfalva	7.43	—	—	—	7.06
Apatia	8.11	—	—	—	7.46
Feldióra	8.41	—	—	—	8.25
Braşovŭ (	9.21	—	—	—	9.15
(	—	—	1.55	—	—
Timişŭ	—	—	2.53	—	—
Predealu (	—	—	—	—	--
(	—	—	3.28	—	—
Bucurescĭ	—	—	9.35	—	—

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenu omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.24	—	2.40
Alba-Iulia	11.39	—	3.14
Vinţulŭ de josŭ	12.30	—	4.22
Şibotŭ	12.52	—	4.50
Orăştia	1.01	—	5.18
Simeria (Piski)	2.03	—	5.47
Deva	2 52	—	6.35
Branicĭca	3.23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4 08	—	7.40
Zam	4.25	—	8.11
Soborşin	5 30	—	8.46
Bĕrzova	5.56	—	9 33
Conopŭ	6.27	—	9.53
Radna-Lipova	6.47	—	10 27
Paulişŭ	7.28	—	10.42
Gyorok	7.43	—	10.58
Glogovaţŭ	7.59	—	11 25
Aradŭ	8.28	—	11.39
Szolnok (	8.42	—	4 52
(	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8 20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	12.10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok (	11.20	12.41	—
(	4.10	5.45	—
Aradŭ	4.30	6.—	7 04
Glogovaţŭ	4 43	6.13	7.22
Gyorok	5 07	6.38	7.58
Paulişŭ	5.19	6.51	8 17
Radna-Lipova	5 41	7.10	8 36
Conopŭ	6 09	7.37	—
Bêrzova	6.28	7.55	—
Soborşin	7 25	8.42	—
Zam	8 01	9.12	—
Gurasada	8 34	9.41	—
Ilia	8 55	9.58	—
Branicĭca	9.19	10.17	—
Deva	9 51	10 42	- -
Simeria (Piski)	10.35	11 07	—
Orăştiă	11.11	11.37	—
Şibotŭ	11.43	12.—	—
Vinţulŭ de josŭ	12 18	12.29	- -
Alba-Iulia	12 36	12.46	—
Teiuşŭ	1.29	1.41	--

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenu mixt
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	6.19	—	6.33
Németh-Ságh	6 44	—	6.58
Vinga	7.16	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timişóra	9.02	—	9.08

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	11.25	—	2.42
Streiu	11.58	—	3.25
Haţegŭ	12.46	—	4 16
Pui	1.37	—	5.11
Crivadia	2.24	—	5.58
Baniţa	3 05	—	6 40
Petroşenĭ	3.37	—	7.12

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6.32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8.17

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Petroşenĭ	10 07	—	6.10
Baniţa	10 48	—	6.53
Crivadia	11.25	—	7 37
Pui	12.05	—	8.20
Haţegŭ	12.42	—	9.01
Streiu	1.22	—	9.52
Simeria	1.53	—	10.31

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Koniges & Kopony, Zernescĭ